

КУЛТУРА ПОЛИСА
УДК 316.77(497.11)
ОНР

ЗОРАН РИСТИЋ

Природно-математички факултет
Нови Сад

ВЛАДИМИР БАРОВИЋ

Филозофски факултет
Нови Сад

ИСТОРИЈАТ, АНАЛИЗА И СИНТЕЗА СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИХ ЛОВАЧКИХ МЕДИЈА НА ПРОСТОРУ АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ, РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И БИВШЕ СФРЈ

Сажетак: У раду је представљено истраживање историјата ловачких медија на простору Војводине, Србије и територије некадашњих југословенских република. У раду су изнети подаци и чињенице о настанку и развоју свих листова, часописа и спорадичних публикација које представљају уско специјализоване ловачке часописе уз које обрађују сличне теме. Поред класичних података о месту, интензитету и учесталости излагања указали извршили смо медијску квалитативну анализу садржаја а обрађени су и новији ловачки медији са тенденцијом да укажемо на препоруке за успешнији развој уско специјалистичких медија као што су ловачки.

Кључне речи: медији, ловство, историјат, штампа, истраживање.

Свако друштво са одређеним културолошким, историјским и социолошким потребама има жељу да изучава **медије** који су егзистирали у прошлости јер тиме од заборава спасава део свога идентитета и даје одговоре на сложена егзистенцијална питања.

Медији а посебно штампа као најстарији савремени облик масовних комуникација сигуран су чувар делића некадашњег друштвеног тоталитета на основу кога се формира крупнији мозаик историјске стварности у прошлости, одређене државе или народа који је нису имали. Штампа за савремену науку представља трансцедентални мост који чини сигурну везу са проблемима, страховима, надањима и жељама конзумента информација пре десет, педесет или сто година. Изучавајући дневне и периодичне публикације одређеног народа, друштвене групе, верске заједнице, интересне скупине или посматраног географског простора уз коришћење адекватне критике и савремене научне методологије, могуће је у значајној мери сагледати све оне елементе који износе сведочанства о начину живота, рада и размишљања појединаца кроз одређене облике медијске комуникације која се огледа у разним новинарским жанровима од фељтона, репортаже, извештаја па до рубрике „писма читалаца”. Наша историографија посветила је дужну пажњу историји медија на простору Војводине и Србије, да поменемо само незаобилазна дела Вука Драговића (Српска штампа између два рата, основа за библиографију српске периодике 1915- 1945, Београд, 1956), Душана Попова (Српска штампа у Војводини 1918-1941, Нови Сад, 1983), и Триве Милитара (Штампа у Војводини, преглед историјске грађе, Нови Сад, 1940). У изучавању свестке историје штампе своје виђење проблема дали су представници стране (Ђовани Гоцини, (2001), Историја новинарства, Београд) али и домаће научне мисли (Михаило Бјелица, Зоран Јевтовић, (2006), Историја новинарства, Београд). Иако је немогуће тврдити да смо у обиљу научне литературе која изучава историјат медија, можемо констатовати да је у форми монографија, фељтона, научно популарних радова, чланака, полемика, приказа и рецензија било довољно радова да се на објективан и у стручном смислу валидан начин, сагледа медијска сцена на овим просторима. Иако се писало и о одређеним парцијалним медијским проблемима, медијима појединих народа на тлу данашње Србије и осталим аспектима који се тичу информисања, веома мало имамо објављених радова на тему уско специјалистичких медија. (о питању медија немачке мањине у војводини писао је Бранко Бешлин (2001), Весник трагедије, Немачка штампа у Војводини (1933-1941), Платонеум – Издавачка књижарница Зорана Стојановића, Нови Сад).

Стиче се утисак да или није било медија који су уско стручно третирали поједине области или није било интереса да се они на један систематичан и синтетички начин истраже, анализирају и презентују стручној и научној јавности. Сматрамо да је неправедно и у методолошком смислу неоправдано дуго, проблем уско специјализованих медија стављан на периферију научног интересовања и да је читава област историје медија посматрана са висина научног Олимпа као недовољно важна, споредна и недовољно вредна истраживачка област. Да је посматрани приступ погрешан и да је сваки медиј па тако и уско специјализовани, својеврстан сведок друштвеног тоталитета који ако се умешно анализира и вреднује може осветлити много шире проблеме, сведоче и напори научних институција земаља у окружењу. Развијене европске државе одавно имају објављене радове који третирају различите области историје медија и у многим земљама се помно проучава прошлост ловачких публикација а посебно редовних, периодичних издања. И земље у окружењу настоје да под лупу научне критике поставе своју ловачку оставштину и да презентују напоре на писању, штампању и издавању уско специјализованих часописа. Те публикације су доказ високог културолошког домета предака који су издвајали духовну снагу и материјална средства да би презентовали своја достигнућа и размишљања о тако, неки би рекли тривијалној ствари, као што је ловство које се најалост и данас у ненаучним круговима у значајној мери сматра за пријатну доколицу а понегде и за злочин. Не улазећи у етичко (не)оправдавање ловства указаћемо на чињеницу да наша медијска теорија није дубиозније разматрала и критички посматрала вредност, домете и недостатке штампаних медија који су излазили а неки још увек излазе и егзистирају, пре свега на подручју Србије и Војводине а затим и на територији некадашње државе Јужних Словена.

Као што смо нагласили медији су одраз стварности у прошлости али су и препорука за садашњост и будућност, у смислу третирања некадашњих искустава и извођења закључака о прошлим настојањима да се **ствара**, пише и оставља одређено мање или више респектабилно знање. Ако смо констатовали да су некадашњи медији доказ културолошког домета генерација у прошлости, тада можемо закључити да су претходна покољења барем у

домену ловства у нашој земљи оставила велику заоставштину која је вредна изучавања и промишљања. Иако су шири кругови тога несвесни у Србији постоји традиција издавања ловачких новина, часописа, зборника и других публикација, дуга више од стотину година а ловачки медији који су публиковани одиграли су веома запажену улогу у развоју ловне науке и праксе на просторима на којима су некада излазили. Треба истаћи да су у недостатку других медија у ловачким публикацијама излазили најразличитији радови из области природних наука, флоре, фауне, географије, ботанике и то из пера некадашњих еминентних научника и стручњака. Да би указали на вредност и значај изучавања историје и перспектива ловачких медија у наставку текста изложићемо податке до којих смо дошли истражујући различите публикације које су континуирано или у краћим прекидима излазиле и имале релативно стабилну редакцију, јер је о професионализму тешко говорити. Ако посматрамо вредност одређеног медија то чинимо на основу компарације, анализе и закључака које смо донели током рада на корпусу који је пред нама. Сматрамо да је у циљу прегледнијег изношења чињеница и података, најприкладније да материјале представимо по принципу географског положаја некадашњих република СФРЈ, уз акценат на домаћим публикацијама.

Иако је у стручним круговима декларативно неретко истицана и промовисана идеја научне интердисциплинарности у пракси нема довољно радова који сведоче о примени тог важног принципа. Рад који **презентујемо** управо је настао као резултат сарадње две на први поглед потпуно различите научне области, ловног туризма и новинарства, које имају утемељење у природним односно друштвеним наукама али је истраживачки резултата и методолошки приступ показао и доказао да је интердисциплинарност не само могућа већ и изузетно плодносна и корисна. У изради рада употребљене су методе и принципи који су прихватљиви за обе уже научне области али пошто до сада нису објављена слична истраживања аутори нису имали примере из литературе па су настојали да усвоје општеважеће методолошке принципе уз подједнако поштовање и уважавање специфичности које носи ловни туризам и новинарство.

Аутономна Покрајина Војводина и Република Србија

Иако је ловачка организација Војводине интегрални део Ловачког Савеза Србије због богатства публикација и специјалистичке штампе која је излазила у покрајини одлучили смо да у оквиру српске ловачке штампе издвојимо војвођанску као важан сегмент и богат интегрални део једне шире медијске целине.

1. „Ловац”, Београд. Република Србија као што смо нагласили има изузетно богату ловно-медијску традицију а све је почело са изласком часописа „Ловац”, чији први број из штампарске пресе излази 6. маја 1896. године у Београду и тиме званично постаје први месечни ловачки лист у Краљевини Србији али и у историји српског ловства. Први уредник и власник часописа био је Виљем Бадер инспектор Жељезничке дирекције у Београду (Ђорђевић Ч.М., 1959-60:15). Са јулским бројем исте године „Ловац” је прешао у власништво београдског ловачког удружења, које је било једног од првих ловачких организација у Краљевини Србији, чији је суверен краљ Милан Обреновић и сам био велики љубитељ ловства и природе. Тек од 1. јануара 1899. године власник „Ловца” од појединца Бадера, постаје шира организациона целина, ондашњи Савез ловачких удружења у Србији. Интензитете излагања тог листа са наше историјске дистанце може се оценити као изузетно интензиван јер се „Ловац” објављује једном месечно а од јануара 1900. године чак на петнаест дана. Фасцинантан темпо излагања и за данашње појмове, имао је и коректну ликовну опрему а часопис је дуги низ година на насловној страни у заглављу имао ловца у шумадијској народној ношњи који вреба јелена. Тај спој традиције, фолклорних елемената и племените дивљачи сведочи о напредним маркетиншким схватањима ондашње редакције али и о великом осећају за стилско обликовање насловнице која је и данас значајан проблем појединим медијима. Редакција је ангажовала сликара К.Б. Кутлика да изради поменуто заглавље а уметничка инспирација и осећај за естетику и са дистанце од више од једног века привлаче конзументе информација који нису ловци да погледају часопис и консултују његов садржај. Ако извршимо анализу садржаја „Ловца”, можемо

утврдити да је тематски осим ловства, био намењен шумарству и рибарству уз констатацију да је процентуално највећи део простора посвећен проблемима лова који је сагледаван са више аспеката.

До 1904. године лист је пред читаоцима био редовно уз наведени темпо излагања а вредан хроничар је забележио а часопис пренео да је тада: „...у Србији био редак ловац, па био писмен или неписмен, који истовремено није био и претплатник „Ловца””. У почетку излагања листа значајан проценат ловаца због друштвених детерминанти није имао формално образовање док велики број није био ни функционално писмен али је тим више њихово интересовање за уско стручну штампу значајније јер демонстрира висок ниво свести ондашњих конзумента информација о потреби постојања ловачких медија. Часопис је имао огроман утицај на развој и јачање ловачке организације јер до покретања медија постоје свега три удружења у већим центрима Краљевине и то: крагујевачко од 1887., београдско 1895. и нишко од исте године али са развојем листа долази до настанка нових облика организовања у другим срединама Србије.

Анализом интелектуалног и социјалног стратума утврђено је да је „Ловац” имао сараднике из готово свих друштвених слојева али без елитистичких претензија и тенденција истичемо да су у листу сарађивали уважени српски књижевници и ствараоци: Бора Станковић, Милован Глишић, Милорад Митровић, Радоје Домановић, Светозар Ђоровић из Мостара, Веља Миросављевић из Новог Сада. Утврдили смо да су у листу уско сарађивали и запажене текстове објављивали и научни и јавни радници: проф. Љубомир Давидовић, проф. Тихомир Ђорђевић, проф. Живко Јанићијевић, Миљивоје Прендић, апотекар из Алексинца, проф. Др Лујо Адамовић, биолог аматер М. Драшковић. На основу анализе медијског дискурса на посматраном материјалу утврђено је да су већину специјалистичких текстова које одликује висок ниво стручности писали млади шумарски стручњаци које држава школује у иностранству. Међу врским текстовима који приказују савремене тенденције у областима које часопис третира издвајају се аутори: др Ђока Јовановић, др Милоје Васић, инг Јован Буковало, др Пера Ђорђевић.

Због материјалних и организационих проблема у периоду од 1905. до 1929. године часопис запада у озбиљне тешкоће које потресају и глобално медијско тржиште и у назначеном периоду излази нередовно и веома ретко. Од 1926. до 1929. године повремено се појављује нови ловачки часопис „Прави ловац”, који у **двобројима** излази четири године а који је издавао новоосновани ловачки савез. Стари Савез издао је два броја „Ловца” у 1927. години и „Ловац годишњак” на 270 страница. Тек када је почетком 1930. изабрана нова управа Савеза ловачких удружења Србије, чији су чланови били регрутовани од чланова управа оба Савеза, „Ловац” је поново почео излазити, вршећи свој медијски задатака на информисању све до уласка Краљевине Југославије у вихор Другог светског рата. У периоду од 1930. до 1941. године „Ловац” излази редовно једном месечно да би за време нацистичке окупације Србије његово излажење било обустављено. Од 1945. године када је издат један број, лист почиње са скромним наставком рада да би наредне године пред читаоце изашла два броја а 1947. и 1948. године штампају се по три броја. У посматраном периоду часопис је пролазио једну од најозбиљнијих криза од настанка а од 1949. године излази редовно као двоброј. Од 1950. године „Ловац” доживљава корените промене када је измењен облик, садржај и медијско усмерење часописа који се трансформише ка савременијим медијским тенденцијама свога времена. Медиј добија модернији изгледа и преуређењем нова редакција поставља савременије медијске стандарде чиме „Ловац” постаје значајан промотер ловачке теорије, струке и праксе. „Ловац” излази до 1973. године као годишњак, када престаје његова медијска егзистенција под тим именом.

Најстарији српски ловачки лист одиграо је изузетно запажену и значајну медијску улогу на развијању укупног ловачког потенцијала а његова посебност сагледава се кроз постављање темељних начела и постулата за даљи развој специјалистичких медија у Србији. Поред класичних ловачких текстова који кроз дуги век „Ловца” имају одређене осцилације које смо маркирали по квалитативном али и квантитативном критеријуму, учили смо и низ текстова који се баве различитим сегментима шумарства као привредне гране а постоји читав низ специјалистичких текстова који третирају разне области природних наука. **Ловачки**

текстови обрађивали су: начине и врсте лова, ловачку етику, баљисту, кинологију, ловну организацију. Посебно истичемо информативну улогу иста који поре фелтона и поучних ловачких прича доноси и обиље података из живота и рада ловачких удружења из свих крајева Србије. Иако је највећи медијски домет лист остварио крајем деветнаестог века и у деценији пред Други светски рат можемо закључити да је укупна вредност „Ловца” на афирмацији, развоју и популаризацији ловства у Србији од фундаменталног значаја уз неизоставну историјску компоненту и почасти која припада првом српском ловном - специјалистичком медију.

2. „Ловачки гласник”, Нови Сад. Почео са излажењем крајем 1922 (у октобру, пре формирања Ловачког савеза Војводине, као подлистак на свега 8 страна). Рађен је по узору на своје претходнике и веома брзо је достигао изузетан квалитет, кога је одржао све до 1941., када се појавио последњи пут. Излазио је једном месечно, чешће као двоброј а било је и троброја. Вредност текстова, који су у њему објављивани, сврстава га у ред наших најбољих ловачких часописа. Обрађивао је стручне теме о узгоју и заштити свих гајених врста дивљачи, вештачкој производњи фазана, хватању и презимљавању пољских јаребица, хватању и извозу живих зечева у иностранство - највише у Француску и Италију, о ловној кинологији, о зимској прихрани дивљачи, о ретким и проређеним птицама, о ловном стрелаштву, о значају статистике у ловству и друге теме које су биле актуелне у земљи о којима су писали тадашњи наши најбољи ловни стручњаци, али и од светски признатих ловних стручњака из иностранства.

Кратак историјат: „Ловачки гласник” од 1922. до 1941. године

Одмах након Прве Конференције покреће се иницијатива за излажење „Ловачког гласника” који се појављује 15. децембра 1922. године. Односно 7 дана пре одржавања Оснивачке Скупштине Гласник је изашао на 8 страна и у тиражу од 400 примерака. Ово гласило је у почетку било „дивље”, гласило јер је Одлуко о његовом покретању донета тек на Скупштини Савеза од 22. децембра 1922. године. На овој Скупштини закључено је да ће Ловачки гласник повести пропаганду за организацију ловаца и вас-

питно деловати на њих. Средином 1923. године лист је штампан у 1.500 примерака а 1932. године у 5.500 примерака.

Највеће заслуге за покретање „Ловачког гласника„ свакако припадају Мр Јоци Дивилду, апотекару из Новог Сада и једном од оснивача Савеза, који је од првог (15. децембар 1922. године) до последњег броја (у пролеће 1941. године) био одговорни или главни уредник и аутор бројних написа у сваком броју. Од покретања „Ловачког гласника„ у сваком броју се агитовало да се сви ловци претплате на ово гласило. У почетку је то тешко ишло, тако што је у фебруару 1923. године било претплаћено свега 600 ловаца у Војводини. Тек на Првој савезној годишњој Скупштини, одржаној 12. августа 1923. године донета је једногласна Одлука да се сви ловци претплате на овај часопис.

Од осам скромних страна малог формата, на почетку излагања, „Гласник” је нарастао на педесетак страна (двоброј) а обрађивао је теме о раду Савеза, његових органа и чланица (Ловачких удружења и Друштава), па све до најновијих вести из ловства у то доба, приказ ловачких часописа из других земаља, приказ ловачке литературе итд.

„Ловачки гласник” излазио је једном месечно у Новом Саду. Редакцијски одбор: Мр Јоца Дивилд (главни уредник од првог до последњег броја 1941. а до 1926. године био је и одговорни уредник), Нови Сад, а као редактор и коректор Жарко Огњановић је од 1926. године имао звање одговорни уредник, Нови Сад, Др Бранко Петровић, Нови Сад. Како стоји у Ловачком Гласнику бр. 1-2, јануар-фебруар 1936. године (Година XV), ово је Гласило Савеза Ловачких удружења за Дунавску бановину, Уређује Редакцијски одбор, Главни уредник Мр Јоца Дивилд. Излази месечно, чланови савеза добијају лист бесплатно. Претплата за нечланове је 60 динара годишње. Појединачни број је 6 динара. Канцеларија Савеза и администрација „Ловачког гласника” налази се на Булевару Краљице Марије број 15, Нови Сад. На пример у 1936. години изашли су бројеви: 1-2, јануар-фебруар на 64 странице плус корице; 3-5, март-мај од 67 до 160 странице; 6-8, јуни-август од 163 до 240 странице; 9-10, септембар-октобар од 243 до 304 странице и 11-12, новембар-децембар од 307 до 384 странице и плус брошура Др Ђ. Недичија „Храна корисне дивљачи у зимско доба”

на седамдесетак страна, коју су превели са румунског Живан Филиповић, студент шумарства и Никола Гавриловић, студент филозофије. Издавач ове брошуре је Савез ловачких удружења за Дунавску бановину у Новом Саду, а штампарија је Јовановић и Богданов.

Садржај сваког листа са темама које су обрађиване у том броју дат је на другој страни корица. Интересантно је да је и у то време било заинтересованих за рекламирање у овом ловачком листу. Реклама је ишла на предзадњој и задњој страни сваког броја. У то време рекламиране су фирме: Е. Вајда (Међумурје, Чаковец, Југославија) откупљивали су живу и одстрелену дивљач; Бата В. Син, Суботица, Велетрговина оружја, муниције и ловачког прибора; „Венатор„ Винковци-Трговина ловачког оружја, муниције и ловачког прибора на велико и мало; „Југолов„ Д.Д. Загреб, откуп живе ловне дивљачи (посебно зечеве, фазане, трчке као и жив егзотичне животиње, орлове, видре и друго, као и рекламирање Пољопривредног гласника итд.

3. „Војвођански ловац”, Нови Сад. Излазио је од 1946. године и представљао је наставак традиција „Ловачког гласника”. Осим 1951. када се није појављивао, излазио је редовно у двобројевима до 1961. Иако је задржао разноврсност прилога и информација, осећао се благи пад квалитета стручних чланака у односу на предатно стање.

Кратак историјат: „Војвођански ловац” од 1946. до 1962. године

Јуна 1946. године изашао је из штампе месечник „Војвођански ловац” као гласило Савеза ловачких друштава Аутономне Покрајине Војводине. Најважнији задатак овог гласила ловаца Војводине је да све ловце информише о стању дивљачи, најважнијим задацима које ловци морају предузимати у току године, а све у циљу повећања броја дивљачи у ловиштима. Поред овога задатак гласила је да их информише о стручном и научно-истраживачком раду који се спроводи у Земљи и иностранству, а све такође у циљу напредовања ловства у Војводини.

„Војвођански ловац” се у наредним годинама трудио да одржи квалитет и сталност излагања, што није било ни мало лако, па се дешавало да због тога, и недостатка папира излази као

двоброј па и троброј. У једном периоду његовог излагања, због велике кризе он није излазио од јануара 1951. до априла 1952. године. И поред евидентних тешкоћа које је имао при излагању, и овај лист је био добар хроничар свега онога што се је тицало ловства у Покрајини. У листу су обрађивана и поглавља о кинологији, орнитологији, балистици, а од 1952. године и о ловно-стрелачком спорту.

Најзначајније вести су објављиване о раду Ловачких друштава, јер је забележено са каквим проблемима и бригама су се у то време сусретали ловци како су их решавали, јер су тада били много тежи услови него што је то данас.

Интересантни су подаци и писања у овом листу, да је била забрана сваког лова у граничном појасу са Мађарском и Румунијом од пет километара. Реч је о хиљадама хектара ловишта недоступним за ловце, те су били стални притисци на власт да се овај појас „забрана“, смањи, односно за почетак сузи. На овоме је у великој мери радио Ловачки савез Војводине, али и поред упорности и ургенција, сви предлози су одбијани за отварање граничног појаса за лов све до априла 1949. године, када је наредбом тадашњег Министра унутрашњих послова А. Ранковића територија (део ловишта) забрањена за лов смањена на „само“, километар од државне границе. И даље су остала нека ограничења, као што је да се у појасу од пет километара не могу организовати хајке и групни ловови, већ се дозвољавају само појединачни ловови. Поред овога ако се организовао лов по дану у овој зони онда су ловачка друштва морала тражити специјалне дозволе.

Како је писало у овим новинама: власник и издавач Савез ловачких друштава Војводине, Нови Сад, Јована Ђорђевића 4, Уређује редакцијски одбор. Одговорни уредник Иван Суботин, Нови Сад, Максима Горког 27. Уредник Виктор Финк, Јована Ђорђевића 9/III. Штампарија предузећа „Будућност“, Нови Сад, Народних хероја 14. Војвођански ЛОВАЦ је орган Ловачког савеза Аутономне покрајине Војводине, излази двомесечно, са годишњом претплатом од 300 динара и ценом појединачног броја од 50 динара на пример 1959. године. У овој години изашао је у пет бројева на 232 странице и плус корице. Изашао је јануар-фебруар, март-јун, јули-август, септембар-октобар и но-

вембар-децембар. У сваком броју на другој страни корица даван је Садржај обрађених тема у том броју. На пример у бр.11-12 (година XIV) из 1959. године Садржај је био: вести из рада Савеза, и онда су имали сталне рубрике: Наша дивљач, Гајење дивљачи, Из наших ловишта, Из братских република, Ловство у свету, Орнитологија, Кинологија, Уместо приче у хумореске, Омладина и природа, За наше најмлађе, Узбудљиви ловачки доживљаји, Нове књиге.

4. „Ловачке новине”, Нови Сад. Појавиле су се у априлу 1962. године и осим промена у формату листа, излазе у истом облику до данас. Укључујући претходна три часописа „Ловачке новине” одржавају и настављају готово стогодишњи континуитет ловачких гласила у Србији. Њихов значај у информисању, образовању и усмеравању ловаца због тога је огроман и не може га заменити ни један други вид комуникације између чланства и структура виших нивоа. Вештачка дилема, која се појавила у новије време, о потреби укидања обавезне претплате на часопис са оваквом традицијом и значајем, веома је опасна, јер ће је искористити многи да се од њега изолују и да рад у својим ловиштима подреде личним интересима, не водећи рачуна о савременим токовима и захтевима струке и науке. „Ловачке новине” улажу напоре да својим садржајем досегну одређене врлине некадашњих часописа, али су у савременим условима газдовања првенствено »излог« тренутног стања и збивања у појединим ловиштима, друштвима и савезима. Излазе као месечник, а у задњих десетак и више година годишње се штампају у десет бројева, односно имају два двоброја сваке године.

Кратак историјат: „Ловачке новине” од 1962. до 2007. године.

Извршавајући постављене задатке на Скупштини Ловачког савеза Војводине, одржаној 1961. године, Управни одбор Савеза одлучио је да се обустави даље излагање двомесечног часописа „Војвођански ловац” и да почне с излагањем „Ловачких новина”. На Годишњој Скупштини Ловачког савеза Војводине донета је Одлука 5. априла 1962. године о покретању излагања „Ловачких новина”. Покрајински Ловачки савез издаје „Ловачке новине” у заједници са Издавачким предузећем „Дневник” Нови Сад, што

значи да ће користити његову широку дописничку мрежу, а у исто време преко своје Редакције обезбедиће тачно и благовремено информисање о проблемима, текућим задацима, мерама и догађајима у ловству Покрајине. „Ловачке новине” ће излазити два пута месечно, сваког 5. и 20. у месецу (годишње 24 броја), са по 20 страна, имаће три пута више простора него раније који ће стајати на располагању издавачу и ловцима да у њима пишу и сарађују. Лист је првенствено намењен ловцима, али ће ступци листа стајати на располагању и чланству других организација: љубитељима природе, организацији горана, извиђачима, стрелцима...

Текст „Уз први број листа” написао је Стојан Панић, тадашњи преседник Ловачког савеза Аутономне Покрајине Војводине. А у њему се, између осталог, каже да се већ дуже времена осећа потреба за постојањем једног ловачког листа, који би износио и третирао актуелну ловну проблематику, који би информисао широко чланство и руководства ловачких организација о текућим питањима и актуелним задацима и темама које су у току. До тада се осећала празнина и недостатак таквог једног листа и то у првом реду листа који би чешће излазио, уместо дотадашњег „Војвођанског ловца”, који је излазио двомесечно или тромесечно.

Био је то период када се завршавао петогодишњи план унапређења ловства и када је донет наредни Четворогодишњи план.

Први број „Ловачких новина” - листа Ловачког савеза Аутономне Покрајине Војводине, изашао је 5. априла 1962. године у Новом Саду. На насловној страни био је вепар у снегу. У првом редакционом одбору били су: Владимир Бељански, проф. др Војислав Јовановић, проф. Милорад Марчетић, Миле Поцрнић, Иван Суботин, Виктор Финк и инж. Вукоман Шелмић. Одговорни уредник био је Миле Поцрнић, а главни уредник Виктор Финк.

Ударно место у првом броју „Ловачких новина” заузео је извештај са Годишње скупштине Главног ловачког савеза Федеративне Народне Републике Југославије, када је усвојен нови Четворогодишњи план развоја ловства, а за председника Савеза изабран Слободан Пенезић-Крцун. Поред поменутог извештаја, инж. Вукоман Шелмић написао је осврт на сезону лова 1961. годину, Миле Поцрнић писао је о користи ловства за друге привредне гране, Владимир Бељански дао је текст о пољској јаребици

најкориснијој ловној птици. Славко Никшић тих давних дана писао је о размножавању расних ловних паса, а Стојан Панић о лову на Коњух-планини. У првом броју „Ловачких новина” било је и других интересантних текстова и тема као што су: „Наше шуме”, „Трофеји у ловачким домовима”, „Хајка на вукове на Делиблатској пешчари”... Поред тога први број имао је и вести из ловачких друштава, ловачку кухињу, ловачки хумор и слично.

Други број „Ловачких новина” изашао је 26. априла 1962. године. У заглављу листа писало је да је то „лист за ловачка питања”. Поред тема уобичајених за тај период, први пут је ловачки календар с временом изласка и заласка сунца и месеца, дужином дана... Такође су дати послови које треба обавити у наредном периоду, посебно у ловишту и у ловној кинологији. У овом броју „Ловачких новина” објављена је одлука Управног одбора Покрајинског ловачког савеза о обавезама ловаца према овом савезу и вишим ловачким форумима у ловној 1962/63. години. Према тој одлуци, сваки ловац плаћао је чланарину Ловачком савезу Аутономне Покрајине Војводине и вишим форумима у износу 700 динара. Допринос за штампу и пропаганду био је 1.000 динара, а чланарина Кинолошком савезу 100 динара. Укупно, сваки ловац издвајао је 1.800 динара. Овом приликом Управни одбор Савеза ограничио је уписнину за нове чланове на највише 2.000 динара, што је важило на подручју целе Војводине.

У то време једна од најинтересантнијих тема била је она о лежењу фазанчића. Ту су и упутства како се легу фазански пилићи у вештачком узгоју, где се каже да се фазанска јаја могу насађивати под домаће квочке или лећи и инкубаторима.

Трећи број „Ловачких новина” изашао је 10. маја 1962. године. Од многобројних тема које су обрађене, интересантна је била „Како спашавати дивљач од косидбе”. Појављују се и први огласи. Тако, на пример, Ловачка задруга Војводине отвара продавницу у Београду у згради Ловачког дома (у ул. Алексе Ненадовића од 19-23). Циљ отварање продавнице је боља снабдевеност ловаца у Србији ловачким материјалом и прибором. Тадашња максима Задруге била је: „солидно, стручно, културно и јефтино”. Сличан садржај је био и у наредним бројевима овог листа.

У јулском броју „Ловачких новина” у 1962. години а уочи Скупштине Ловачког савеза Србије, Управни одбор Покрајинског ловачког савеза (како пише) одлучио је да поднесе Скупштини ЛСС предлог да за целу Народну Републику Србију излази заједнички ловачки лист. Ово ради појачавања сарадње између савеза, побољшања садржаја и квалитета листа и смањења трошкова издажења. *Исте године (1962.), по одлуци Скупштине Ловачког савеза Народне Републике Србије, „Ловачке новине” постају заједнички лист свих ловаца Србије. Издају га Ловачки савез Србије у заједници са Ловачким савезима Аутономне Покрајине Војводине и Косовскометохијске аутономне области.* Новине и даље излазе петнаестодневно, а постојала су опредељења да се трасира пут за издавање једног ловачког гласила општејугословенског карактера, за којим се у то време већ одавно осећала потреба. Средином 1962. године „Ловачке новине” почињу да излазе на великом формату, са мноштвом информација из разних средина у Југославији. Резултат таквих „Ловачких новина” свакако је и закључак Управног одбора Савеза ловачких друштава Народне Републике Босне и Херцеговине и Кинолошког савеза НР БиХ, на заједничкој седници одржаној 10. новембра 1962. године у Добоју, да се предложи Скупштини да „Ловачке новине” буду обавезна претплата за све ловце у Босни и Херцеговини. Овом приликом дат је предлог да „Ловачке новине” постану лист ловаца свих република да им се да име „Југословенске ловачке новине”. У априлу 1963. године Пленум Савеза ловачки друштава Босне и Херцеговине одлучио је да све своје ловце претплати на „Ловачке новине” што је нешто касније и учињено. Крајем априла 1965. године изабран је први Издавачки савет „Ловачких новина”. У њему су били: Инж. Бора Томашевић, Проф. др Богдан Јакшић, Инж. Лазар Радосављевић, Милош Гојковић, Ненад Јовановић, Миломир Павловић, Радомир Скакић, Инж. Живко Рапајић, Миле Поцрњић и Иван Суботин. За председника Савета изабран је Радомир Скакић, одговорни уредник је био Иван Суботин, а главни уредник Сава Солдатовић. Остали чланови Савета били су: Перо Трутин, Инж. Михаило Вучковић и Инж. Вукоман Шелемић. Тираж „Ловачких новина” тада је био 62.000 примерака, а по први пут покрене се питање штампања новина латиницом. „Ловачке новине” имале су пуну подршку Ловачког савеза Црне Горе, а више од половине црногорских ловаца били су и претплатници овог листа.

Идући у сусрет захтевима ловаца, Издавачка кућа „Дневник” Нови Сад, од марта 1968. године „Ловачке новине” штампа ћирилицом и латиницом. У 200-том броју новина, који је изашао 15. августа 1970. године штампан је у тиражу од 62.631 примерака. Главни и одговорни уредник био је Љубомир Марков. Већ у јануару 1973. године тираж „Ловачких новина” био је 75.348 примерака, а у јануару 1974. године 87.715 примерака. Од јануара 1975. године новине излазе у мањем формату, корицама и колору као и једним бројем унутрашњих страна, али и даље два пута месечно и на оба писма. Штампани тираж „Ловачких новина” средином јула 1975. године био је 100.028 примерака, тада у мањем формату са омотом у колору. Од тог броја највише претплатника било је у тада такозваној ужој Србији - 47.625, док је у Војводини 20.483 ловаца добијало „Ловачке новине”. Према расположивим подацима, највећи тираж „Ловачке новине” имале су средином новембра 1977. године - 108.000. Било је то заиста велико повећање, када се има у виду да је први број овог листа штампан у тиражу од 11.000 примерака.

У 1978. години Савез ловачких друштава Босне и Херцеговине покренуо је свој ловачки лист. С друге стране, у више наврата разматрана је могућност штампања „Ловачких новина” на језицима националних мањина, што није реализовано због битно већих трошкова и недостатака новца. Већ 1980. године истичу се захтеви да „Ловачке новине” не буду саставни део чланарине такозваним „вишим” савезима. У читавом периоду било је и недостатака везаних за дистрибуцију новина, а све више су се чули и они којима су новине биле скупе. У 1983. години црногорски ловци добили су своје новине - „Ловац”, па је и то утицало на смањење тиража „Ловачких новина”.

Питање обавезности претплате интензивирано је средином 1984. године. Поред тога, због неповољне финансијске ситуације „Ловачке новине”, које су до тада излазиле два пута месечно, почеле су да излазе једном у току месеца као двоброји. На предлог Савета „Ловачких новина”, а што су прихватили оснивачи, „Ловачке новине” излазе једном месечно и ревијалног су типа. Почетком 1987. године новине излазе као ревија, али се због цене која није била прихватљива већини, са 52 стране вратило на 36 уз квалитетне корице и папир у новинама. Од 1987. године „Ловачке

новине, излазе као месечна ревија. Савет новина је на седници одржаној у мају 1988. године затражио да се поправи достава листа свим ловцима, на шта је било прилично примедби.

Почетком јануара 1989. године прихваћена је иницијатива да Ловачки савез Црне Горе уђе у круг оснивача „Ловачких новина”. То међутим, није донело битније повећање тиража.

У 1989. години, Скупштина Ловачког савеза Србије одлучује да „Ловачке новине” убудуће не буду саставни део чланарине ловаца вишим савезима. Нешто потом исто питање било је на дневном реду војвођанских ловаца. Због неспровођења јавне расправе о овоме заказана је и ванредна Скупштина Ловачког савеза Војводине, на којој је одлучено да „Ловачке новине” остају саставни део чланарине војвођанских ловаца вишим савезима.

Од 1991. „Ловачке новине” су орган Ловачког савеза Србије (са ловачким савезима Војводине и Косова и Метохије).

Почетком априла 1992. године „Ловачке новине” обележиле су јубилеј - три деценије излажења. Међутим, ситуација у којој су се нашле новине због постојеће кризе у земљи не иде на руку ни новинама ни ловцима. Тако је поред четири уобичајена месечника до почетка августа 1992. године штампано и два двоброја, с основним циљем да се преживи до неких бољих времена. Надајући се да ће „Ловачке новине” у томе и успети. Ова тешка времена су превазиђена, и Ловачке новине су поново стале раме уз раме оваквим гласилима земаља, односно Ловачких савеза у окружењу.

Од свог настанка до данас, „Ловачке новине” су делиле судбину својих читалаца и претплатника. Нису то биле нимало лаке године. Фазана је било мало, пољска јаребица годинама није ловљена због смањене бројности. Зећ у неким ловиштима Војводине није ловљен. Но, „Ловачке новине” биле су увек у жижи догађаја, соколећи ловце да издрже. Како је наука у овој области долазила до сазнања, новине су то брже-боље преносиле својим читаоцима и на тај начин биле трансмисија ловне науке. Под утицајем „Новина”, уместо некад класичног ловца, чланови ловачких организација постали су врсни узгајивачи дивљачи, заштитници природе. Они старији ловци још памте време хватања пољских јаребица (крајем шездесетих и почетком седамдесетих година прошлог ве-

ка) у циљу презимљавања, затим инструкције око прихватања и насељавања фазанчића, хватања и продаје живих зечева (педесетих и шездесетих година прошлог века) и слично. С каквим се само жаром такмичило у акцији за најуређеније ловиште у Војводини, па у одстрелу лисица (седамдесетих и осамдесетих година прошлог века). У акцијама које су организовале само „Ловачке новине” одстрелено је укупно 13.000 лисица... Видни резултати забележени су и у акцији прикупљања и оцењивања ловачких трофеја, после чега се стручно почело газдовати са срнећом дивљачи, што за последицу има најквалитетније трофеје у тадашњој Југославији.

„Ловачке новине” често су биле организатор Симпозијума и Саветовања. Једна од најуспешнијих акција новина свакако је и активно укључење у пропаганду и подршку на развоју ловног туризму, после чега се велики број ловачких организација укључио у овај посао. Резултат тога је и милионска доларска зарада од иностраних ловаца, туриста, што је допринело за ново обогаћивање ловишта уношењем у ловишта великог броја фазана, јаребица и дивљих патак и свакако, бржи развој ловства а тиме и ловног туризма.

За своје заслуге на унапређењу ловства „Ловачке новине” више пута су биле награђиване и похваљиване од ловачких организација. Један од највреднијих признања свакако је Златни орден Ловачког савеза Србије, који је овај лист добио за заслуге на унапређењу ловства. У 2006. години у поводу 110 година постојања и рада Ловачког савеза Србије, Ловачке новине су добиле Велику плакету Савеза за заслуге на развоју ловства у Републици. Поред ових признања „Ловачке новине” су добиле велики број ловачких признања Ловачких друштава у поводу обележавања својих јубилеја (годишњица). Но најдража признања свакако су она која су добијена од Ловачких друштава, због којих „Ловачке новине” и постоје.

Најкритичнији период за излажење овог листа свакако да је било у периоду од 1992. до 1995. године, када су се запослени суочавали са веома тешком ситуацијом због санкција, ратног стања у окружењу, тоталне беспарице, огромне инфлације, немогућности набавке хартије за штампање листа и низа других потешко-

ћа које нису ишле у прилогу овим новинама, да преживе, што је успело али уз велика одрицања запослених у овом листу.

И поред одређених примедби које су стизале са терена, лист је у последњих неколико година редизајниран, поправљен је садржај, обрађују се више стручних тема, вести су на време презентирани, тако да су „Ловачке новине” поново гласило свих ловаца који их добијају на кућну адресу. Годишње се штампа од 8 до 10 бројева на 36 до 48 страна и у тиражу од 80.000 до 90.000 примерака месечно.

Главни уредници „Ловачких новина” од оснивања до данас.

Први главни уредник „Ловачких новина” био је Виктор Финк. Одговорни уредник био је Миле Поцрнић а затим Иван Суботин. После Виктора Финка, главни уредник био је Сава Солдатовић, а Љубомир Марков (био до јануара 1985. године), Инж. Славко Дондур (био главни и одговорни уредник од фебруара 1985. до смрти, 19. октобра 1988. године; за које време му је помоћник био Милан Нешић) и Милан-Бата Нешић (био главни и одговорни уредник од новембра 1988. године до новембра 2001. године, с тим да је од новембра 2000. до новембра 2001. године био уредник и в.д. директор „Новина и часописа” у чијем су сектору биле и „Ловачке новине”) били су главни и одговорни уредници, а данас је на тој дужности је Дипл. географ Драган Максимовић. За период у којем је Милан Нешић био главни и одговорни уредник Драган Максимовић је био помоћник, да би од новембра 2001. године био постављен за Главног и одговорног уредника овог ловачког листа. За период од 45 година колико постоје „Ловачке новине”, било је свега осам главних и одговорних уредника овог ловачког листа.

Кратак историјат: Ловачки магазин „Траг” (1990.-2007.)

У Новом Саду, у оквиру новинско-издавачке куће „Дневник”, у 1990. години покренуто је ново ексклузивно издање ловачког часописа намењено ловцима, ловним радницима и љубитељима природе, магазин „ТРАГ”. Овај часопис је луксузно опремљен у колору са оригиналним фотографијама дивљачи у боји познатог фоторепортера Јарослава Папа, запосленог у редакцији, који је намењен не само ловцима и ловним радницима, већ и свим

љубитељима природе. Први број изашао је у октобру исте године, ревијално опремљен, на 68 страна и у тиражу од 10.000 примерака. У уводном тексту под насловом „У трагању за новим” проф. др Вукомана Селмића, иначе председника Стручног уређивачког колегијума овог магазина, укратко је речено шта је и шта то намерава „Траг” да буде. Ево део тог текста:

„Своју концепцију, садржај и начин презентирања нови ловачки магазин намерава да тражи (и нађе) у еколошким основама ловства. И то не само оних његових компонената које ту неспорно припадају (узгој и заштита дивљачи), већ и самом лову (ловљењу).

Уважавајући чињеницу да лов јесте и спорт и хоби, не срне се игнорисати његов прворазредни еколошки аспект. Наиме, сваки лов у оквирима планског (рационалног) газдовања делом природе који се зове дивљач, представља позитиван еколошки захват. Но, и сваки други лов (ловљење) јесте еколошки захват, наравно са негативним последицама. Границе између једног и другог нису чврсте. Напротив, оне су танане, недовољно истражене и често субјективне. У ловачком магазину „Траг” ће за њима интензивно трагати.

Такође у „Трагу” ће се тражити одговори на актуелна питања савременог ловства - из области узгоја и заштите дивљачи, лова, ловљења и ловачког дружења и удруживања, ловне економије, лова као спорта и рекреације.

У „Трагу” ће се трагати и за новим начинима презентирања тих одговора - у односу на читљивост стручног и стручност читљивога, у односу на естетику, али и у односу на етику.”

Након тога „Траг”, је излазио на 84 стране, и у тиражу од 15.000 примерака, с напоменом да су две трећине одлазиле у Словенију, Хрватску и Босну и Херцеговину. У то време велики број стручњака - сарадника ловачког магазина „Траг” је био баш из ових Република.

Ловачки магазин „Траг” конципиран је као тромесечник (по годишњим добима) и већ у трећем броју (пролеће 91.) достигао је пуну концепцијску зрелост. Доминирају квалитетни текстови врхунских стручњака из области ловства и екологије, а све то украшено је изванредним фотографијама дивљачи и природе више аутора међу којима се посебно истиче Јарослав Пап, уредник фотографије у магазину.

Од другог до седмог броја часопис излази на 84 стране, у тиражу 15.000 примерака. Припрему сваког броја радио је Стручни уређивачки колегијум у којем су проф др. Вукоман Шелмић, мр Љубомир Цветић, мр Душан Бојовић, др Спасоје Јаћимовић, Вељко Варићак, др Борис Трпков, др Доминик Рагуж, мр Живко Рапајић, мр Војислав Васић и инж. Зоран Ристић.

Главни и одговорни уредник Ловачког магазина „Траг” је Милан Нешић, а стални сарадници Дипл. географ Драган Максимовић, Светислав Стојановић, инж. Зоран Тимарац, инж. Љиљана Павловић, инж. Тихомир Ковачевић, Инж. Слободан Пузовић, инж. Павле Меселџија, инж. Радомир Витановић, инж. Александар Пантелић, мр Дара Алексић-Ђаковић, мр Борис Гаровников, Иво Ђукановић, др Растко Александров, Јован Лакатош, Миодраг Живић и многи други.

Због укупне ситуације настале као последица ембарга и изолације земље у 1992. години, магазин „Траг” је запао у финансијске тешкоће и није изашао осми број (лето 92.), али је изашао двоброј 8-9 (јесен 1992.) на 52 стране са темама о ждраловима. о срнећој дивљачи, албинизму, о рису, о пољској јаребици, селекцији као мери газдовања код јеленске дивљачи.

Уз одређене потешкоће овај магазин је до 2007. године изашао са бројем 44 (јесен 2007.). Овај број је изашао на фином премазном папиру на 68 страна.

Уредник овог броја је Милан Нешић, Уредник издања Бранислав Живковић, Стручни уређивачки колегијум: Др Вукоман Шелмић, (председник), Др Милан Вапа, Мр Живко Рапајић, Мр Љубомир Цветић, Др Зоран Ристић, Мр Михајло Хаци-Павловић, Милан Нешић и Др Иван Гајић.

Стални сарадници: Дипл. географ Драган Максимовић, Инж. Милан Мићевић, Др Нада Мимица-Дукић, Зорица Марковић, Милан Јовановић, Мр Слободан Пузовић, Мр Борис Гаровников, Др Миливоје Урошевић, Јован Лакатош, Дипл. биолог Шандор Лукач и Милан Пауновић.

5. „Ловачки гласник” Суботица. Излазио је од јула 1946. до јуна 1947. једном месечно. Након тога се одлуком ловаца присајединио „Војвођанском ловцу”. Иако је кратко излазио, постигао је завидан обим и квалитет текстова, са пуно драгоцених информација.

6. „Ловачки гласник” Нови Сад. Углавном као годишњак, формата дневне штампе, излазио од 1974. до 1977.(7). Углавном се бавио административним и законским питањима у оквиру ловне привреде.

7. „Ловац” Крагујевац. Излазио је од 1954. углавном једном месечно. Последњи број је изашао 1959. Бавио се углавном административним и организационим стањем у ловачком друштву.

8. „Ловац” Краљево. Појавио се 1956. До 1958. изашла су четири броја. Концепција и обим часописа веома су слични претходном.

9. „Ловачка ревија” Београд. Гласило Савеза ловачких друштава СФРЈ. Излазила као годишњак од 1954. Последњи број се појавио 1962. Ривија је претендовала да осим информативних, доноси и уско стручне радове и сазнања из области ловства са територије целе Југославије и у томе је у великој мери и успевала.

10. „Јелен” Београд-Биле. Билтен Ловно-шумског газдинства Београд, који је почео излазити 1958.(7). Задњи познати број је из 1970. Излазио је више пута годишње, као и у посебним издањима и имао је облик зборника научних радова, са веома стручним текстовима из области ловства, шумарства и рибарства.

Ловачки магазин „ЛОРИСТ”

У октобру 2005. године на нашем тржишту појавио се нови ловачки часопис „ЛОРИСТ” - Петроварадин. Наиме, истакнути ловни стручњак и дугогодишњи практичар у ловству Србије и Војводине Дипл. инг. Јеремија Трифуновић дрзнуо се у ове воде и покренуо приватни ловачки лист. Лист излази годишње у 10 бројева, што значи да има два двоброја. Замисао Уредника (Ј.Трифуновића) је да у овом листу на другачији начин третира ловство, не на класичан начин са „милион” вести које неће имати никаквог практичног значаја за укупан напредак нашег ловства, већ више са стручног и научног становишта и примене научних достигнућа у ловиштима. Све ове узгојне мере, о којима се пише у ЛОРИСТ-у имају за циљ повећање бројности ситне дивљачи до постизања капацитета, док код крупне дивљачи повећања бројног стања али у првом реду повећања трофејне вредности код свих врста гајене дивљачи. Да би се ова замисао и подухват остварили било је пот-

ребно да Уредник окупи већину научних и стручних људи са ових простора који се баве проблематиком ловства са „вишег” нивоа, и све то кроз популарне писане чланке приближе „обичном” ловцу. Било је лако то замислити, али у пракси спровести много теже. Након неколико бројева, због организационих, материјалних и других потешкоћа мало је фалило да одустане. Тада моралне подршке није мањкало, али материјалне, која је пресудна за овакво издање није било. Уз огроман рад и велика одрицања, уредник и власник је истрајао на овом пројекту, уз свесрдну подршку научних и стручних људи који су вапили за оваквим часописом, тако да је до сада издао 21 број а у припреми, односно у штампи је и 22 број. За сада је обезбедио неколико хиљада читалаца који му са терена поред похвала и подршке и сугеришу које би стручне теме било добро да се обраде у следећем броју. Иако излази две године и неколико месеци часопис је постао препознатљив на просторима Србије, али и шире. У овом часопису нису стране ни еколошке теме, заштитарске теме, реч зелених и свих других који на аргументован начин се залажу за своје ставове и убеђења која желе да бране. Овакав концепт се показао као добитна комбинација, тако што је лист стидљиво крчио пут на „пробирљиво” тржиште, хватајући се у коштац са проблемима да лист буде савремен, а што много кошта, али да мора са ценом да буде конкурентан у односу на „сличне”, што је било врло тешко. У неколико првих бројева лист је излазио у неколико хиљада примерака, које је власник и уредник, морао сам да исфинансира након чега, захваљујући квалитету је дошао до сталних читалаца и претплатника који су гаранција да ће Уредник успети у овом Пројекту.

Овакав концепт препознали су читаоци тако што је четврти и пети број штампан у тиражу од 5.500 примерака (претплатника), да би 20-ти и 21 број били штампани у 8.500, односно 9.500 примерака. Лист се штампа на квалитетном премазном папиру са свим фотографијама у боји. Захваљујући чињеници да се обрађују стручне теме, а обрађивачи су наши најеминентнији стручњаци из области ловства, овај лист је нашао читаоце како код нас исто тако и у другим државама (Америка, Нови Зеланд, Аустралија, Чешка, Словачка, Аустрија, Словенија, Република Српска и др.).

Директор и главни и одговорни уредник је Дипл. инг. Јеремија Трифуновић, уредник за ловство Др Зоран А. Ристић, уредник за туризам Д. Видак. Редакцију листа сачињавају: Проф. др Милош Беуковић; Проф. др Светлана Златановић Милошевић; Проф. др Миленко Стеванчевић; Света Мадаревић; др Зоран Ристрић; Срђан Басић; Доц. др Јасна Трифуновић; мр Михајло Хаџи Павловић; Душан Видак; Дипл. правник Ференц Ирмењи; Дипл. инг. Миодраг Петровић; Дејан Милков и Петровић Стеван.

Преглед излагања ловачких гласила по Републикама у бившој СФРЈ

МАКЕДОНИЈА

1. „Ловец” Скопље. Излази у континуитету *од 1948.*, када је основан, па до данас уз краће или дуже прекиде. Излазио до *2005. године*, када је престало његово излагање. Према режима Техничког секретара овог Савеза, сада се ситуација полако стабилизовала и осећа се напредак, тако да има наде да се поновно излагање овог листа покрене *2008. године*. Често је мењао број издатих годишњих бројева, од шест до десет. Када су наступиле кризне године излазио је чешће као двоброј. Доноси информације о ловству на подручју своје републике и из других крајева. Осећа се донекле недовољан доток свежих тема и резултата конкретних истраживања са тог подручја, па се понављају уопштени текстови о појединим врстама. Има велики значај за развој и унапређење ловства у Македонији, где се налазе многа богата ловишта и где још увек живе ретке и у другим крајевима истребљене животињске врсте.

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

1. „Ловачки лист” Сарајево. *Почео је са излагањем 1939.* За време рата је имао прекид. *Од 1946. редовно се појављивао као месечник, до 1963.* Након тога, *од 1964. до 1977.* запао је у тешкоће и престао са излагањем. За овај период интересантно је да су ловци Босне и Херцеговине били претплаћени на „Ловачке новине” које су се штампале у Новом Саду. Од 1978. ловци

Босне и Херцеговине поново покрећу свој „Ловачки лист” који излази све до 1992. године редовно. У периоду од 1992. до 1997. године због ратних дешавања, лист запада у кризу и не излази. Од 1997. до данас лист излази једном месечно уредно. Као и већина других часописа из тог периода „Ловачки лист” је највећи обим и квалитет текстова достигао пред Други светски рат и у деценији након њега, а онда је почео западати у кризу. Почетком деведесетих година прошлог века, као и већина оваквих гласила које издају Ловачки савези »болује« од претераног извештавања и писања о састанцима и говорима на разним скуповима а премало је писања о конкретним истраживањима о условима живота дивљачи у природи, динамици њихове бројности, екологији, начину ловног газдовања и сличним темама које су од велике важности за опстанак дивљачи у ловишту. Данас у Босни и Херцеговини и даље се штампа „Ловачки лист” у Сарајеву.

2. Ловачки савез Републике Српске штампа свој лист „Ловац” од маја 2007. године са бројем 117, а пре тога је 14 година информисао ловце путем „Ловачких новина” - Листа ловаца Републике Српске, које су штампане у Новом Саду. Лист се штампа у осам бројева годишње у тиражу од двадесетак хиљада. Штампа је поверена „Графомарку” у Лакташима. Лист обрађује теме из области ловства, узгоја и заштите дивљачи, али и проблематику која се тиче газдовања са ловиштима у духу донетих законских прописа који третирају ову проблематику.

3. Ловачки савез Херцег Босна штампа такође са сличном тематиком ловачки лист под именом „Хооп”. Овај лист је почео са излажењем пре 12 година (1995.). Прво седиште излажења му је било у Широком Брегу, а од недавно је у Мостару. До сада је изашло 50 бројева. Излази у два месеца једном.

ЦРНА ГОРА

1. „Лов и риболов” Титоград. Излазио је од 1958. до 1963. године. Свега је штампано 16 бројева, након чега је престао са излажењем. Био је то значајан корак и покушај у развоју црногорског ловства, али је због недовољно стручних и материјалних потенцијала, кратко трајао.

2. „Ловац” Титоград. Почео је са излажењем 1983., али се угасио већ наредне 1984. након неколико бројева. Према концепцијским одређењима, потпуно је опонашао своје савременике из других република.

3. „Монтеловац” Подгорица. Лист ловаца Ловачког савеза Црне Горе појавио се маја/јуна 2004. године. Лист излази у два месеца једном (двоброј). До сада изашло двадесетак бројева. У листу се обрађује актуелне теме из области узгоја и заштите дивљачи, као и потешкоће у спровођењу Законских прописа који се тичу области ловства.

ХРВАТСКА

1. „Ловачко-рибарски вјесник” Загреб-Вараждин-Крижевци. Појавио се из штампе 1892. и по томе је најстарији ловачки часопис у бившој Југославији. У "Ловачком вјеснику" - Гласилу Хрватског ловачког савеза и часопису за ловце и остале љубитеље природе пише да је: „*Први хрватски ловачки часопис утемељен у окжјку (марту) 1892. године у Загребу под именом Вјестник Првога обћега хрватскога друштва за гајење лова и риболова*”. Како наводи садашњи главни уредник (Лекић М. 2005.) овог листа „Ловачки вјесник је у својој дуговјечности доживео природну преобразбу од гласила ловачког друштва, гласила савеза друштава до гласила Хрватског ловачког савеза и часописа за ловце и остале љубитеље природе. По тој писаној рјечи понајбоље се види како је лов кроз повјест био и остао једна од највећих вриједности хрватскога друштва која људе чини бољим, а природу љепшом”. До 1896. је у имену на почетку имао само „Вјесник”, да би од тада носио пуно име. Излазио је једном месечно, у континуитету све до 1947. То је једини ловачки часопис који није прекидао делатност за време два светска рата. Он је био и остао пример ловачког гласила са високим квалитетом рада, који је одржан током низа деценија. То се вероватно може захвалити његовим уредницима, признатим стручњацима (Е. Кестерчанек, Е. Росслер, А. Шемпер...), који су умели да осмисле концепцију и привуку сараднике.

2. „Ловачки вјесник” Загреб. Појавио се 1948. године као природни наследник свога претходника, а излази и данас као ме-

сечник. Задржао је сличан концепцијски стил, али није остао имун на трансформације и прилагођавања, која су условила одређен пад и његовог квалитета у односу на некадашње време. Овај лист излази и данас на врло квалитетном папиру, са квалитетним и стручним чланцима, са сликама у боји. Излази једном месечно.

3. „Глас ловције” Осијек. Појавио се 1923. и излазио неколико наредних година. Као конкурентски лист „Ловачко-рибарском вјеснику” и „Посавском ловцу”, био је веома оспораван. Није познато када је укинут.

4. „Посавски ловац” Винковци-Нова Градишка. Излазио је од 1924. као месечник. Уз велики труд уредништва, брзо је концепцијски достигао ниво својих познатијих супарника. Последњи бројеви датирају из 1931. Карактеристично је да је као и готово сви часописи тога времена, гајио широк спектар интересовања са најразличитијим прилозима, често из сасвим других поднебља, на пример приморских.

5. „Славонски ловац” Славонски Брод. Почео је да излази 1951. али је на крају наредне 1952. већ издат последњи број. За те две године ипак је у њему објављено више занимљивих чланака.

6. „Добра коб” Сплит. Почео да излази почетком 2001. године (февруар-март). Оснивач, издавач и тискар овог ловачког листа је „Слободна Далмација” Новине д.д. Лист излази једанпут месечно. До сада је изашао у осамдесетак бројева. Лист се штампа на квалитетном папиру на 64 стране. У листу се обрађују актуелне теме из области ловства, рибарства, кинологије и екологије.

СЛОВЕНИЈА

1. „Ловец” Љубљана. Издаје се од јануара 1910. године као месечник. Први број је био гласило ловаца Словеније, али и риболоваца. Први број гласила „Ловец” је издаван у скромној опреми, обима свега 20 страница, и формата 17x25 цм. Изашао је у тиражу од 1.200 примерака и коштало је тадашњих 5 аустријских круна. Ко је платио 50 круна био је учлањен у Савез. Председник Савеза ловачких друштава тада је био др Иван Ловренчич. У 1911. години на лист се претплатило свега 774 ловца који су били

редовни чланови и 8 руководиоца у Савезу. У току 1913. године за руководиоца и уредника „Ловеца” изабран је Јанко Локар. По својим прилозима и начину деловања „Ловец” је представљао један од бољих ловачких часописа на просторима бивше Југославије. На жалост, због језичке баријере, углавном је остао у локалним оквирима. Излази под истим именом и данас. Данас је то савремен ловачки часопис који обрађује стручне теме, али и кратке вести из својих ловачких дружина које су стални чланови Ловачког савеза Словеније (Ловске звезде Словеније). Тираж ове ревије је у 2007. години био 24.000 примерака месечно. Како у самој ревији стоји „Гласило издаје Ловска звезда Словеније”. Ревија обрађује тематику из ловства, ловне кинологије и понашања дивљачи у природи. Ревија је у боји, на формату А 4 на 56 страна, и излази по правилу сваког месеца у години. Ловци Словеније су претплаћени на ову ревију. Дугогодишњи одговорни уредник ревије је Борис Лесковиц, главни уредник Маријан Тош, лекторка Марјетка Шивиц, технички уредник Милан Самар и секретарица уредништва Ева Страјнар.

Закључак

Сматрамо да је преглед ловачких листова и часописа које смо презентовали у одређеној мери допринео озбиљнијем и целисходнијем сагледавању и презентовању обиља и богатства података које они представљају а наша наука их до сада није ваљано третирали. Резултати истраживања у значајној мери сугеришу да се ради о недовољно истраженом материјалу који крије читав низ занимљивих података, чињеница, статистичких извора који сведоче о развоју ловства, балистике, ловачке уметности, узгоју дивљачи, научним и стручним текстовима, ловном законодавству, шумарству, кулинарству и низу других области које су у листовима обрађиване и третиране.

Користили смо одређену дозу критицизма за низ различитих аспеката који су могли бити вредновани али је објективно у прошлости количина текстова и података у појединим часописима била на изузетно високом нивоу за посматрани историјски оквир а неки од њих би без већих интервенција и данас могли бити објављени у стручним публикацијама.

На крају, након свих ових информација, постаје јаснији труд који су претходне генерације уложиле у неговању и развијању наших ловачких традиција, љубоморно чувајући и стално формирајући нова ловачка гласила.

Ми смо данас дужни да наставимо њиховим путем. Ловачки магазин »Траг«, који је покренут 1990. године, затим „ЛОРИСТ“ часопис за лов и туризам који је покренут 2005. године охрабрују, јер говоре да смо тај пут нашли и да газимо трагом нашег светлог наслеђа.

На основу историјских података до којих смо могли да дођемо на основу истраживања: у архивама, на основу података о информисању ловаца Србије и бившим југословенским републикама, аутори овог рада предлажу у циљу унапређења медијске сцене уско специјалистичких ловачких медија следеће закључке:

- Да се уредници свих ловачких часописа мање ангажују на праћењу протоколарних свечаности, скупштина и састанака (што је свакако потребно у одређеној мери) а више усмере фокус интересовања на круцијалне проблеме као што је праћење ловокрађе, неправилности у раду разних органа, изношењу научних ставова и консултовању стручњака;
- Да се у стручним медијима примени модеран приступ рада који подразумева коришћење сложенијих новинарских жанрова као што су интервјуи, репортаже, фељтони,... ;
- Да се избегава непотребно уношење интитулација (као што је Дипл. Инг.) више пута у текст као и да се избегавају стереотипи и фразе у извештајима и да се обезбеди виши ниво независности медија од руководиоца ловачких организација;
- Да се рамењују информације са другим локалним, регионалним и националним медијима и то путем електронске поште;
- Да се успостави уска сарадња са страним специјализованим медијима (посебно са суседним земљама) и рамењују текстови на енглеском језику;
- Увести рубрику писма читалаца која би објављивала без цензуре све дописе који се критички односе према текућим питањима и проблемима домаћег ловства;
- Све напред предложено има за циљ боље информисање ловаца, бољу координацију и рад у овој области која је била , а треба и даље да буде покретачка снага развоја ловства у региону.

У нади да ће наш рад представљати подстицај за даља истраживања и научна прегнућа која ће проширити тему, дати нове резултате и мотивисати наредне истраживаче - појединце или тимове, остављамо суду стручне и научне јавности да оцени и процени домете, резултате и закључке које смо изнели.

Summary: In our area, thanking to these efforts, we have a tradition of publishing hunters' magazines for more than a century. These magazines had a huge role in development of hunting science and practice. Moreover, former hunting magazines, due to shortage of other specialized magazines, had a role to collect and publish very adverse data and information regarding wildlife of these areas, written by numerous associates, including contemporary and highly scientific authorities. That is why these are irreplaceable source for many zoologists and hunting experts who investigate certain type of problems. Many of these were quick to appear and even quicker to disappear, so it is hard to find and evident them all. But some did, most often only by changing name, continue to be published.

Key words: media, hunting, history, newspapers, resource.

Литература:

- „Ловачки гласници“ од 1922 до 1941. ;
 „Војвођански ловац“ од 1946 до 1961.;
 „Ловачке новине“ од 1962 до 2007. године;
 Ловачки магазин „Траг“ од 1990 до 2007. године;
 „ЛОРИСТ“ часопис за лов, риболов, спорт и туризам.(бр.1 до 20).;
 Едиција *Културно-историјска баштина Војводине* „Ловство у Војводини“ издавач КИД ПЧЕСА 2007. Нови Сад
 Ђорђевић М. Чеда (1958-59): Ловство у Србији у деветнаестом веку, Из историје ловства, „Ловац“ Орган Ловачког савеза Народне Републике Србије, бр.5 (децембар-јануар), Год. 1958-59, стр. 135-136, Београд,
 „Ловац“ бр.1, Година 1959-60, април-мај, стр.15.